

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący)

SSN Robert Stefanicki

SSN Renata Żywicka (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania S. R.
od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji
o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 listopada 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 25 maja 2022 r., sygn. akt III AUa 76/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania
kasacyjnego Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie.**

(G.Z.)

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 25 maja 2022 r. w sprawie III AUa 76/22 S. R. przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 grudnia 2021 r., IV U 195/19.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie, w sprawie S. R. decyzją z dnia 21 czerwca 2017 r., nr [...], na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji nr [...] z dnia 17 maja 2017 r., ponownie ustalił od dnia 1 października 2017 r. wysokość emerytury policyjnej S. R. w wysokości 3.529,13 zł, stanowiącej 61,97% podstawy wymiaru, a ponieważ wysokość emerytury okazała się wyższa od kwoty 2.069,02 zł, tj. przeciętnej emerytury wypłacanej przez ZUS, wysokość emerytury policyjnej ograniczył do kwoty 2.069,02 zł; decyzją z dnia 21 czerwca 2017 r., nr [...], na podstawie art. 22a w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 powołanej wyżej ustawy oraz informacji IPN ponownie ustalił od dnia 1 października 2017 r. wysokość policyjnej renty inwalidzkiej odwołującego się w kwocie najniższego świadczenia, tj. w kwocie 750 zł.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Z. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 21 czerwca 2017 r., znak: [...] poprzez ustalenie od dnia 1 października 2017 r. wysokości emerytury policyjnej S. R. w wysokości obowiązującej w dniu 30 września 2017 r. oraz zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 21 czerwca 2017 r., znak: [...] poprzez ustalenie od dnia 1 października 2017 r. wysokości policyjnej renty inwalidzkiej S. R. w wysokości obowiązującej w dniu 30 września 2017 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że S. R., urodzony w dniu 15 kwietnia 1952 r., w okresie od dnia 1 października 1966 r. do dnia 15 listopada 1974 r. był zatrudniony w [...] Zakładach Przemysłu Skórzanego. W latach 1972-1974, odbywał zasadniczą służbę wojskową. Od dnia 16 listopada 1974 r. podjął służbę w Milicji Obywatelskiej. Z dniem 1 października 1981 r., rozpoczął studia w Wyższej Szkole Oficerskiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Słupsku. Po pierwszym semestrze studiów, z dniem 15 lutego 1982 r., na własną

prośbę, został przeniesiony do Wyższej Szkoły Oficerskiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Legionowie. Z dniem 1 czerwca 1982 r. został mianowany na stanowisko inspektora na wolnym etacie starszego inspektora Wydziału V Służby Bezpieczeństwa Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Z.. Studia w zakresie prawn-administracyjnym oraz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, z promocją na stopień podporucznika, ukończył w dniu 20 czerwca 1984 r. Z dniem 1 lipca 1984 r. został mianowany na stanowisko inspektora sekcji „B”, na wolnym etacie kierownika Sekcji „B” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego Służby Bezpieczeństwa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Z.. Od dnia 1 maja 1988 r. pełnił służbę na stanowisku starszego inspektora Zespołu Stanowisk Samodzielnych Wydziału Inspekcji WUSW w Z.. Służbę w Policji, w stopniu nadkomisarza, kontynuował do dnia 31 grudnia 1998 r., ostatnio na stanowisku dyżurnego Komendy Wojewódzkiej Policji w Z.. Od tego czasu, po zwolnieniu ze służby w Policji, ma ustalone prawo do emerytury policyjnej oraz policyjnej renty inwalidzkiej. Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Archiwum w Lublinie w informacji o przebiegu służby nr [...] z dnia 17 maja 2017 r., na podstawie akt osobowych wnioskodawcy, zakwalifikował jego służbę w okresie od dnia 15 lutego 1982 r. do dnia 31 lipca 1990 r., jako służbę na rzecz totalitarnego państwa, wskazaną w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin.

Sąd Okręgowy stwierdził, że faktycznie w tym okresie (8 lat, 5 miesięcy i 14 dni) odwołujący się wykonywał różne czynności służbowe, w tym operacyjne dla potrzeb wydziałów dochodzeniowo-śledczego, kryminalnego i przestępstw gospodarczych, dotyczące m.in. włamań i kradzieży. W opinii służbowej z dnia 27 czerwca 1984 r. wskazano, że wnioskodawca w okresie stanu wojennego, brał udział w akcjach specjalnych na terenie W., w zakładach pracy - „H.”, „F.” oraz w służbach patrolowych, ale wykonywał również zadania związane z zabezpieczeniem wizyty Papieża w Polsce. Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że ustawa zaopatrzeniowa nie definiuje pojęcia „totalitarnego państwa”, dlatego też posiłkowo należy stosować wskazania zawarte w preambule do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 2141 ze zm.),

w której, w kontekście służby w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, wspomniano o zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, prowadzących do łamania praw człowieka i obywatela. Zdaniem Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie niniejszej materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, że odwołujący się w spornym okresie służby, popełnił w/w czyny, czy inne czyny o charakterze przestępczym. Po powstaniu w 1990 r. nowych formacji - Policji i Urzędu Ochrony Państwa, przeszedł pozytywnie weryfikację i nadal pełnił służbę w Policji, ostatnio w Wydziale Prewencji, z której został zwolniony na własną prośbę, w związku z nabyciem uprawnień emerytalnych. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20, przyjęto, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11, (OSNP 2012, nr 23-24, poz. 298), stwierdzono, że sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej, zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą wiązać sądu, do którego wyłącznej kompetencji (kognicji) należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiednia kwalifikacja prawna (subsumcja) ustalonych faktów.

Sąd Okręgowy podzielił w całości przytoczone poglądy, a oceniając przebieg służby odwołującego się w spornym okresie, w oparciu o przedstawione dowody, uznał, iż nie była to „służba na rzecz totalitarnego państwa”. Sama służba w określonym organie bezpieczeństwa państwa, nie może być uznana za jedyne kryterium obniżenia świadczeń emerytalnych i rentowych, jeżeli nie zostały ujawnione konkretne dowody działalności danego funkcjonariusza przeciwko podstawowym prawom i wolnościom człowieka. W rezultacie, w ocenie Sądu Okręgowego, podzielał trafność zarzutów S. R., należało przy orzekaniu, pominąć przepisy art. 15c i art. 22a ustawy zaopatrzeniowej, dotyczące ponownego ustalania wysokości emerytury i renty (obniżenia ich wysokości), gdyż te przepisy w okolicznościach faktycznych, z uwagi na rzeczywisty charakter służby odwołującego się, nie powinny być stosowane. Sąd I instancji podniósł również, że odmowa zastosowania ustawy przez sąd powszechny nie narusza konstytucyjnych kompetencji Trybunału Konstytucyjnego ponieważ przedmiotem orzekania sądu jest indywidualny stosunek społeczny poddany jego osądowi, a Trybunał Konstytucyjny orzeka o prawie (por wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2001 r., III ZR 12/01 - OSNAPiUS 2002, nr 2, poz. 34). Dowody przedstawione przez organ rentowy, w tym informacja o przebiegu służby S. R., sporządzona przez Instytut Pamięci Narodowej oraz jego akta osobowe, nie potwierdzają, że w okresie od dnia 15 lutego 1982 r. do dnia 31 lipca 1990 r. pełnił on służbę na rzecz „totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

Apelację od tego wyroku wywiódł organ rentowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni podzielił i przyjął za własne, zarówno poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je podstawą własnego rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że sąd rozpoznający sprawę, w której postępowanie zostało wszczęte na skutek wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji dotyczącej ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza, nie jest związany treścią

informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej zarówno co do faktów (ustalonego w tej informacji przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów, tj. zakwalifikowania konkretnego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11 - OSNP 2012, nr 23-24, poz. 298 oraz uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 - OSNP 2021, nr 3, poz. 28). W przypadku S. R. informacja Instytutu Pamięci Narodowej nr [...] z dnia 17 maja 2017 r. wskazuje, poza jego danymi osobowymi, jedynie okres od dnia 15 lutego 1982 r. do dnia 31 lipca 1990 r. jako okres pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa, bez wskazania przy tym w jakich konkretnie formacjach i instytucjach służba ta była pełniona. Z treści tej informacji nie wynika jakie działania pracowników IPN poprzedziły jej wydanie. Jedynie można przypuszczać, że na podstawie teczki personalnej odwołującego się ustalono okres, w którym był on formalnie przydzielony do formacji wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej (Wydział Zabezpieczenia Operacyjnego SB KW MO (WUSW) w Z., Wyższa Szkoła Oficerska MSW im. F. Dzierżyńskiego w Legionowie oraz Zespół Stanowisk Samodzielnych Wydziału Inspekcji WUSW w Z.). Sąd Okręgowy zauważył, że wyspecjalizowany organ, jakim niewątpliwie jest Instytut Pamięci Narodowej, posiadał możliwości dokładnego sprawdzenia na czym polegała służba (praca) danego funkcjonariusza w konkretnych okresach. Teczka akt osobowych S. R. oraz dokumenty zgromadzone w aktach pozwanego organu emerytalnego nie pozwalają na przypisanie mu działań, które mogły być kwalifikowane jako działania (służba) na rzecz na rzecz totalitarnego państwa. Oceniając ten okres służby odwołującego się Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że był to w zdecydowanej większości (do dnia 30 kwietnia 1988 r.) okres służby w Sekcji „B” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego KW MO (od dnia 1 sierpnia 1983 r. - WUSW) w Z.. Zgromadzony w sprawie niniejszej materiał dowodowy, a w szczególności dokumenty zgromadzone w przedstawionych przez IPN aktach osobowych odwołującego się, nie potwierdzają wykonywania przez niego w tym okresie czynności operacyjno-technicznych niezbędnych w działalności Służby Bezpieczeństwa, o których mowa w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. „d” ustawy zaopatrzeniowej. Znajdują się tam jedynie wnioski i rozkazy personalne dotyczące

mianowania S. R. na kolejne stanowiska. Co istotne, w aktach osobowych odwołującego się nie ma opinii służbowych z okresu pełnienia przez niego służby w Sekcji „B” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego oraz Zespole Stanowisk Samodzielnych Wydziału Inspekcji WUSW w Z.. W dokumentach zgromadzonych w aktach osobowych podkreślano, że S. R. jest oficerem obowiązkowym i zdyscyplinowanym oraz, że na kolejnych stanowiskach wywiązywał się należycie z obowiązków służbowych. Z kolei w powołanej w apelacji opinii służbowej z dnia 27 czerwca 1984 r., sporządzonej przez Dowódcę Kursu III Roku WSO MSW w Legionowie, którą miał na uwadze Sąd pierwszej instancji, czemu dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, mowa jest o tym, że „w okresie stanu wojennego brał udział w akcjach specjalnych na terenie m. W. w zakładach pracy „H.”, „F.” oraz służbach patrolowych. Wykonywał również zadania związane z zabezpieczeniem wizyty Papieża w naszym Kraju.” Zgromadzony materiał dowodowy nie wyjaśnia co to były za akcje, czego one dotyczyły i jaki był ich przedmiot. Wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, rzeczą Sądu Okręgowego nie było zastępowanie braku aktywności dowodowej apelanta i zarządzanie z urzędu dochodzenia w celu poszukiwania dowodów pozwalających na dokonanie szczegółowych ustaleń dotyczących w/w akcji specjalnych, w których brał udział odwołujący się w okresie stanu wojennego. W apelacji pozwany organ rentowy również nie powołał żadnych dowodów w tym zakresie.

Przechodząc do oceny zarzutów obrazy przepisów prawa materialnego, Sąd Apelacyjny podzielił pogląd wyrażony w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (OSNP 2021, nr 3, poz. 28), że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ostatnio powołanej ustawy powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. Odnosząc to do ustaleń dokonanych w sprawie niniejszej Sąd Apelacyjny stwierdził, że sporny okres służby odwołującego się przypada na schyłkowy okres rządów komunistycznych w Polsce, w tym ostatnie 13 miesięcy tego okresu - to czas po przegranych przez komunistów wyborach do Sejmu, które odbyły się w dniu 4 czerwca 1989 r. Im bliżej było daty 31 lipca 1990 r. (rozwiązanie SB i utworzenie

UOP), tym mniej było w państwie elementów totalitarnych. To wszystko pozwala na stwierdzenie, że S. R. w okresie wskazanym w informacji IPN nr [...] z dnia 17 maja 2017 r. o przebiegu jego służby, tj. w okresie od dnia 15 lutego 1982 r. do dnia 31 lipca 1990 r., nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa, bowiem sam fakt pełnienia służby w tym okresie w WSO MSW im. F. Dzierżyńskiego w Legionowie, w Sekcji „B” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego SB oraz w Zespole Stanowisk Samodzielnych Wydziału Inspekcji WUSW w Z., tj. w formacjach wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, nie jest wystarczający do uznania, że była to służba na rzecz państwa totalitarnego. Wobec powyższego przepisy art. 15c i art. 22a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin nie mają zastosowania do odwołującego się, ponieważ nie pełnił on służby na rzecz totalitarnego państwa.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku złożył organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucając:

a) art. 15c, art. 22a ustawy z zaopatrzeniowej, poprzez ich niezastosowanie w sytuacji gdy bezspornym jest, iż odwołujący się pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa zdefiniowaną w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, a w związku z tym spełnione zostały przesłanki warunkujące ponowne przeliczenia świadczenia odwołującego się;

b) preambuły ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2006 r. Nr 218, poz. 1592, z późn., zm., dalej: „ustawa lustracyjna”), poprzez brak zastosowania w ustalonym stanie faktycznym do oceny kryterium służby na rzecz totalitarnego państwa z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej - preambuły ustawy lustracyjnej, zgodnie z którą, stwierdzamy, że praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom przez osobowe źródło informacji, polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego;

c) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie na skutek ustalenia, że organ nie przejawiał odpowiedniej inicjatywy dowodowej w rozumieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., sygn. akt III UZP 1/20 - podczas gdy brak inicjatywy organu rentowego w sprawie o ponownym ustaleniu wysokości świadczenia nie zawsze oznacza, że organ rentowy ponosi negatywne skutki braku inicjatywy dowodowej, bowiem sąd orzekający powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe - choćby częściowo z urzędu, co znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Łodzi;

d) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c., w zw. z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt III CSK. 150/10 poprzez rażące przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, co polegało na rażącym braku ustaleń co to były za akcje, w których brał udział odwołujący, czego one dotyczyły, jaki był ich przedmiot - a dotyczące tego, że w okresie stanu wojennego, brał udział w akcjach specjalnych na terenie W., w zakładach pracy – H., F. oraz służbach patrolowych oraz poprzez brak zwrócenia się z urzędu do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, Oddziałowe Archiwum IPN w L., ul. [...], w L. - wystawcy informacji o przebiegu służby, o dokonanie ponownej kwerendy w zakresie tych czynności podejmowanych przez odwołującego się, a także o dokumenty stanowiące zakres działania jednostek SB, w których funkcjonariusz pełnił służbę, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, bowiem doprowadziło Sąd Okręgowy do oceny, iż odwołujący się nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa, a w konsekwencji przywrócenia odwołującemu się wysokości świadczeń w wysokości obowiązującej w dniu 30 września 2017 r., co doprowadziło do wydania niesprawiedliwego rozstrzygnięcia i pokrzywdzenia organu rentowego, a skutkowało wadliwym rozpatrzeniem sprawy;

e) art. 252 k.p.c., poprzez zakwestionowanie informacji IPN, sporządzonej na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, pomimo braku udowodnienia przez Ubezpieczonego okoliczności do niej przeciwnych, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, bowiem doprowadziło do błędnej wykładni, a w konsekwencji braku zastosowania względem Odwołującego się. art. 13b, a w konsekwencji art. 15c, art. 22a ustawy emerytalnej;

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi decyzję w zakresie zasądzenia na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 17 grudnia 2021 r., sygn. akt IV U 195/19 i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego oraz za pierwszą i drugą instancję;

Skarżący wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego zasługiwała na uwzględnienie albowiem zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. art. 15c, art. 22a ustawy z zaopatrzeniowej zasługiwały na uwzględnienie.

Zarzuty procesowe zostaną ocenione po zarzutach materialnych, jako że uchybienie przepisom postępowania ma znaczenie, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), a więc na zastosowanie prawa materialnego. To prawo materialne decyduje jakie postępowanie dowodowe było konieczne dla dostatecznego wyjaśnienia okoliczności spornych i czy przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Sąd Okręgowy, a za nim Sąd Apelacyjny bezkrytycznie zastosowały do stanu faktycznego ustalonego w sprawie (wiążącego Sąd Najwyższy stosowanie do art. ...) uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 stwierdzającą, że kryterium "służby na rzecz totalitarnego państwa" określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, (...) oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.". W ocenie Sądu Najwyższego, w tym

składzie, argumentacja zawarta w powyższej uchwale nie jest przekonująca. Aktualna ustawa z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy zaopatrzeniowej w art. 13b 1 uznaje okres służby od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w ściśle określonych cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach jako okres służby na rzecz totalitarnego państwa. W ocenie Sądu Najwyższego ustawa ta nie daje uprawnień sądom do jakichkolwiek ocen sposobu wykonywania przez funkcjonariuszy tej służby. W ocenie Sądu Najwyższego był to świadomy i celowy zabieg ustawodawcy, który konkretyzując pojęcie służby na rzecz totalitarnego państwa, poprzez ścisłe wskazanie jednostek aparatu bezpieczeństwa i ram czasowych służby, chciał uniknąć jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych, które pojawiały się podczas stosowania pierwszej ustawy dezubekizacyjnej, która odwoływała się do organów wymienionych w ustawie lustracyjnej. Dlatego też, służba o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, to „służba na rzecz totalitarnego państwa”, którą ustawodawca definiuje jako „służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w wymienionych w ustawie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach” (art. 13b ust. 1 ustawy) oraz służbę na etatach oraz w ramach szkoleń, kursów, a także oddelegowania w określonych instytucjach, wskazanych w ustawie (art. 13b ust. 2 ustawy), chyba że służba ta rozpoczęła się po raz pierwszy nie wcześniej niż w dniu 12.09.1989 r. bądź której obowiązek wynikał z przepisów o powszechnym obowiązku obrony (art. 13c ustawy zaopatrzeniowej). Ustawa zawiera definicję legalną i nie ma potrzeby sięgania do innych rodzajów wykładni, skoro ustawa dezubekizacyjna zawiera definicję ścisłą i nie budzącą wątpliwości. Z powyższej definicji legalnej wynika, że okolicznościami przesądzającymi o kwalifikacji służby danej osoby jako „służby na rzecz totalitarnego państwa” są wyłącznie ramy czasowe i miejsce pełnienia służby. Trudno też znaleźć jakiegokolwiek argumenty systemowe przemawiające za zastosowaniem w tym przypadku wykładni pozajęzykowej.

Definicja ustawowa „służby na rzecz totalitarnego państwa” jest oczywiście jedynie kryterium wyjściowym w analizie sytuacji prawnej indywidualnych funkcjonariuszy. Konstrukcja powyższa tworzy domniemanie ustawowe, które funkcjonariusz może obalić czy to w postępowaniu administracyjnym, czy to przed sądami powszechnymi, tak aby uniknąć obejmowania wszystkich funkcjonariuszy

pełniących służbę w czasie i miejscach wskazanych w ustawowej definicji niekorzystnymi dla nich unormowaniami w zakresie ustalania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego. Powyższe rozumowanie znajduje odzwierciedlenie w tych zapisach ustawy zaopatrzeniowej, które wprost przewidują w określonych sytuacjach wyłączenie unormowań w zakresie obniżania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego wobec funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę w czasie i miejscach wskazanych w ustawowej definicji, będąc przez to funkcjonariuszami pełniącymi „służbę na rzecz totalitarnego państwa”- tj. w przepisach art. 8a ust. 1, art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a ust. 4 i 6 tej ustawy, co przemawia za przemyślanym zabiegiem systemowym ustawodawcy. Z treści art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a ust. 4 i 6 ustawy zaopatrzeniowej wynika, że ustalenie emerytury, renty inwalidzkiej i renty rodzinnej w sposób wskazany w art. 15c ust. 1, art. 22a ust. 1 i art. 24a ust. 1 nie następuje wobec wskazanych w tych przepisach osób, jeżeli osoby te udowodnią, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęły współpracę i czynnie wspierały osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego. Przy tym chodzi właśnie o osoby, „które pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa, o których mowa w art. 13b, i które pozostawały w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.” Ustawodawca w treści art. 15c ust. 5 i 6 (i odsyłających do treści tego przepisu regulacjach art. 22a ust. 6 i art. 24a ust. 6) ustawy zaopatrzeniowej wyraźnie rozróżnia charakter działalności w ramach służby odbywanej w warunkach państwa totalitarnego od formalnego kryterium „okresu służby na rzecz państwa totalitarnego”, stanowiąc wprost, że niekorzystnych unormowań zawartych w przepisach ustawy zaopatrzeniowej „nie stosuje się, jeżeli osoba, o której mowa w tych przepisach, udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęła współpracę i czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego. (...). W przypadku, o którym mowa w ust. 5, środkiem dowodowym może być zarówno informacja, o której mowa w art. 13a ust. 1, jak i inne dowody, w szczególności wyrok skazujący, choćby nieprawomocny, za działalność polegającą na podjęciu, bez wiedzy przełożonych, czynnej współpracy z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego w okresie służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b”. Oznacza to, że sam ustawodawca przyjmuje, że legalna

definicja „służby na rzecz totalitarnego państwa” ma w istocie konstrukcję obalanego ustawowego domniemania, według którego osoby pełniące służbę odpowiadającą kryteriom zawartym w art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej, tj. pełniące służbę w określonym czasie w ramach określonych stosunków służbowych, nie podlegają ogólnym regulacjom art. 15, art. 22 i art. 24 ustawy, skoro wyraźnie przewidział, że również w stosunku do osób, które pełniły „służbę na rzecz totalitarnego państwa” w rozumieniu art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej, lecz działały w opozycji do zadań i funkcji ustrojowych państwa tego rodzaju, unormowania art. 15c, art. 22a i art. 24a ustawy mogą nie mieć zastosowania. W tym kontekście trudno przyjąć aby wykładnia językowa pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” prowadziła do rażąco niesprawiedliwych lub irracjonalnych konsekwencji.

Takie rozumienie zapisów ustawy zaopatrzeniowej, uwzględniające obok wykładni językowej art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej, pozostałe unormowania tej ustawy, pozwala, w ocenie Sądu Najwyższego, na pełne odkodowanie treści pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” w zgodzie z konstytucyjnymi zasadami wyznaczającymi standardy demokratycznego państwa prawnego. Pojęcie „państwa totalitarnego” ma z punktu widzenia aksjologii demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP) jednoznacznie pejoratywne zabarwienie, co oznacza, że charakter taki ma również „służba na rzecz” takiego państwa.

Dlatego też Sąd Najwyższy w tym składzie nie podziela wykładni pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa”, jakiej dokonał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20. W ocenie Sądu Najwyższego jest to wykładnia prawotwórcza, sprzeczna z zasadami demokratycznego państwa prawnego i trójpodziału władz wynikających z Konstytucji RP. Żaden bowiem sąd, w tym Sąd Najwyższy, nie jest uprawniony do ustanawiania prawa, do czego teza Sądu Najwyższego nawiązuje poprzez zastosowanie ocennego kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa”. Pojęcie takiego kryterium w żadnym razie nie zostało sformułowane w ustawie. Wskazać dodatkowo należy, że odwoływanie się przez Sąd Najwyższy w powyższej uchwale do wykładni pozaliteralnej nie znajduje, w ocenie Sądu Najwyższego w niniejszym składzie żadnego uzasadnienia prawnego.

Odwołanie się do ustawy lustracyjnej, która reguluje odmienne kwestie, a mianowicie - określa zasady i tryb ujawniania informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa oraz treści tych dokumentów, znajdujących się w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwanego dalej "Instytutem Pamięci Narodowej", tryb składania oraz oceny zgodności z prawdą oświadczeń dotyczących pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów nie ma również systemowego uzasadnienia. Ustawa stwierdza co prawda w preambule, że: „Stwierdzamy, że praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom przez osobowe źródło informacji (zapis uznany za niezgodny z Konstytucją RP) polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Mając na względzie powyższe, a także konieczność zapewnienia obsady funkcji, stanowisk i zawodów wymagających zaufania publicznego przez osoby, które swoim dotychczasowym postępowaniem dają i dawały w przeszłości gwarancje uczciwości, szlachetności, poczucia odpowiedzialności za własne słowa i czyny, odwagi cywilnej i prawości, oraz ze względu na konstytucyjne gwarancje zapewniające obywatelom prawo do informacji o osobach pełniących takie funkcje, zajmujących takie stanowiska i wykonujących takie zawody, stanowi się, co następuje:...” Ustawa ta jednak w żadnym zapisie nie zawiera definicji legalnej służby na rzecz państw totalitarnego, a jedynie stwierdza, że pracę albo służbę w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego w warunkach opisanych wyżej, należy uznać za trwale związaną z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Sformułowanie powyższe ma charakter stricte ocenny - jednoznacznie negatywny dla tego typu służby lub pracy, a nie definiujący. „W założeniu jednym z celów ustawodawcy była konieczność zapewnienia obsady funkcji, stanowisk i zawodów wymagających zaufania

publicznego przez osoby, które swoim dotychczasowym postępowaniem dają i dawały w przeszłości gwarancje uczciwości, szlachetności, poczucia odpowiedzialności za własne słowa i czyny, odwagi cywilnej i prawości. Zgodnie z intencją ustawodawcy, przekazywanie informacji dotyczących pracy albo służby w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomocy udzielanej tym organom przez osobowe źródło informacji, jest niezbędne ze względu na konstytucyjne gwarancje zapewniające obywatelom prawo do informacji o osobach pełniących określone funkcje, zajmujących dane stanowiska i wykonujących pewne, ściśle określone zawody...” (patrz: Jarosław Marciniak – Obowiązki lustracyjne pracodawcy i pracowników).

Przede wszystkim jednak nie można przyjąć, że ustawa lustracyjna zawiera definicję służby na rzecz totalitarnego państwa, zważywszy na fakt, że stwierdzenie to jest zawarte w preambule do ustawy, a więc we wstępie do aktu prawnego zwykle o istotnym znaczeniu politycznym, ale nie rodzącym skutków prawnych dla adresatów aktu normatywnego. Preambuła nie rodzi zatem sama w sobie skutków prawnych, nawet wobec osób objętych ustawą lustracyjną. Podobne stanowisko jest akceptowane w najnowszych poglądach doktryny - patrz Artur Kotowski: Raz jeszcze o normatywnym statusie preambuły. Glosa postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., I KZP 17/15: „Preambuła posiada znaczenie normatywne jedynie w zakresie źródła dyrektyw interpretacyjnych, które [...] - wiążą interpretatora ad casum jedynie przy interpretacji nazw lub ich zbiorów z jednego aktu normatywnego i nie mogą stanowić żadnej dyrektywy ogólnej. Tym samym preambuła ma znaczenie pomocnicze w zakresie i tak uznanej za pomocniczą metody interpretacji celowościowej. Jej znaczenia służą rozstrzyganiu kolizji celów względnie alternatyw znaczeniowych wynikłych w procesie interpretacji.” Nie można zatem już choćby z tego powodu dyrektyw wykładni pojęcia „służby na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego” przenosić na inne akty normatywne, a więc również na ustawę zaopatrzeniową.

Wbrew stwierdzeniom Sądu Najwyższego zawartym w uzasadnieniu uchwały, III UZP 1/20, stanowisko zawarte w tezie tej uchwały nie jest utrwalone w orzecznictwie sądów administracyjnych (powołane wyroki: z dnia 11 grudnia 2019 r., I OSK 2015/19, LEX nr 2865792; I OSK 2247/19, LEX nr 2799469 a także z dnia 4

czerwca 2019 r., II FSK 2018/17, LEX nr 2715899). Wyroki te bowiem zapadły na tle zastosowania przepisu art. 8a ust.1 ustawy zaopatrzeniowej. W uzasadnieniach tych wyroków, zapadłych na tle wykładni tego przepisu, stanowiącego, że „minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze decyzji, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, może wyłączyć stosowanie art. 15c, art. 22a i art. 24a w stosunku do osób pełniących służbę, o której mowa w art. 13b, ze względu na krótkotrwałą służbę przed dniem 31 lipca 1990 r. oraz rzetelne wykonywanie zadań i obowiązków po dniu 12 września 1989 r., w szczególności z narażeniem zdrowia i życia, Sądy administracyjne wskazywały, że: „Z definicji ustawowej zawartej w art. 13b ustawy dezubekizacyjnej” wynika, że okolicznościami przesądzającymi o kwalifikacji służby danej osoby jako "służby na rzecz totalitarnego państwa" są wyłącznie ramy czasowe i miejsce pełnienia służby. Definicja ta, jak wynika z pozostałych unormowań ustawy zaopatrzeniowej, nie jest jednak ukierunkowana na objęcie restrykcyjnymi unormowaniami ustawy zaopatrzeniowej tych funkcjonariuszy, którzy wprawdzie pełnili służbę w czasie i miejscach wskazanych w ustawowej definicji, jednakże ich działalności nie można ocenić negatywnie z punktu widzenia aksjologii demokratycznego państwa prawnego i chronionych przez to państwo praw słusznie nabytych do zaopatrzenia społecznego. Definicja ustawowa "służby na rzecz totalitarnego państwa" przedstawia się jako kryterium wyjściowe w analizie sytuacji prawnej indywidualnych funkcjonariuszy, mające w istocie konstrukcję ustawowego domniemania o istnieniu podstawy prawnej do obejmowania wszystkich funkcjonariuszy pełniących służbę w czasie i miejscach wskazanych w ustawowej definicji, restrykcyjnymi unormowaniami w zakresie ustalania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego.” Sądy administracyjne słusznie wskazywały, że domniemanie to jednak może być obalone w konkretnym stanie faktycznym między innymi z uwagi na charakter, rodzaj wykonywanych czynności, których nie można ocenić negatywnie. Wniosek powyższy znajduje uzasadnienie w tych unormowaniach ustawy zaopatrzeniowej, które wprost przewidują w określonych sytuacjach wyłączenie restrykcyjnych unormowań w zakresie ustalania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego wobec funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę w czasie i miejscach wskazanych w ustawowej definicji będąc przez to funkcjonariuszami pełniącymi "służbę na rzecz totalitarnego państwa". Unormowania

te zawarte zostały w art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a ust. 4 i 6 ustawy zaopatrzeniowej oraz właśnie w art. 8a ust. 1 tej ustawy. Jednak orzeczenia te, jak wskazano wyżej, zapadały na tle stosowania art. 8a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej oraz oceny czy te szczególnie uzasadnione przypadki mają zastosowanie w ściśle określonych stanach faktycznych. Mając powyższe na uwadze, regulację zawartą w art. 8a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej należy wyklądać, jako dany przez ustawodawcę organowi administracji publicznej/sądom administracyjnym instrument służący wszechstronnemu zbadaniu sprawy określonego funkcjonariusza w celu zweryfikowania, czy funkcjonariusz ten, objęty ustawowym domniemaniem "służby na rzecz totalitarnego państwa", jest w istocie osobą, której wysokość świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego powinna być ustalana na podstawie przepisów znajdujących uzasadnienie wyłącznie do tych osób, które angażowały się w sposób bezpośrednio ukierunkowany na realizowanie charakterystycznych dla ustroju państwa totalitarnego jego zadań i funkcji i których prawa - z tego właśnie względu - zostały nabyte niesłusznie z perspektywy aksjologii demokratycznego państwa prawnego. Stąd też, treść art. 8a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, jak wskazywały sądy administracyjne w/w sprawach, może stanowić podstawę do wyłączenia restrykcyjnych unormowań ustawy w drodze indywidualnego aktu administracyjnego, tj. decyzji administracyjnej rozstrzygającej konkretną sprawę indywidualnego podmiotu.

Dlatego też, w ocenie Sądu Najwyższego, służba z „okresu totalitarnego państwa” nie zawsze będzie traktowana jako podstawa do obniżenia świadczeń emerytalno-rentowych funkcjonariuszy. Unormowania art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a ust. 4 i 6 ustawy zaopatrzeniowej w sposób wyraźny akcentują taką aktywność funkcjonariuszy "z okresu totalitarnego państwa", która pozostawała w bezpośredniej opozycji do zadań i funkcji państwa totalitarnego i stanowią podstawę - na warunkach wskazanych w tych unormowaniach - do wyłączenia regulacji art. 15c ust. 1, art. 22a ust. 1 i art. 24a ust. 1 tej ustawy właśnie wobec osób, wymienionych w art. 13b w związku z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej. Udowodnienie tego rodzaju aktywności powoduje więc, że osoba, której sytuacja ze względu na okres i miejsce pełnionej służby nadal mieści się w zakresie ustawowej definicji "służby na rzecz totalitarnego państwa" traktowana jest przez ustawodawcę jako osoba, względem

której nie znajdują aksjologicznego uzasadnienia negatywne unormowania wprowadzające odstępstwa od ogólnych zasad ustalania wysokości świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela przy tym stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z 19 lutego 2020 r. w sprawie sygn. akt III UZP 11/19, że „funkcjonariusz, któremu obniżono świadczenie zaopatrzeniowe, może wystąpić do właściwego ministra o weryfikację spornych okresów jego służby w instytucjach wymienionych w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, jeżeli uważa, że spełnił warunki, o których mowa w jej art. 8a. W szczególności spornych dyspozycji nie stosuje się, jeżeli funkcjonariusz służb totalitarnego państwa udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych współpracował i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego (art. 15c ust. 5), co także poddaje się weryfikacji sądowej. W konsekwencji nie ma innych podstaw prawnych do jurysdykcyjnej kreacji nieznanych ustawie zaopatrzeniowej kryteriów potencjalnego reaktywowania wysokości emerytur lub rent funkcjonariuszom, z których każdy będzie dowodził "niewinnego" udziału w systemie totalitarnego bezprawia z dalszym pokrzywdzeniem i upokorzeniem ofiar niegodziwej służby represyjnej, która zwalczała ruchy demokratyczne, niepodległościowe, obywatelskie i wolnościowe”. Przeciwnie zapatrywania są stanowiskiem nie znajdującym jakiegokolwiek odzwierciedlenia w ustawie.” Sąd Najwyższy podziela również stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z dnia 19 lutego 2020 r. w sprawie III UZP 11/19, który uznał, że: „Kryterium pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w cywilnych lub wojskowych instytucjach wymienionych w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., ustalane na wniosek właściwego organu emerytalno-rentowego przez Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na podstawie posiadanych akt osobowych funkcjonariusza (art. 13a w związku z art. 15c ust. 4), jest spełnione po sądowym zweryfikowaniu formalnej przynależności do instytucji wymienionych w art. 13b ustawy odpowiedzialnych za łamanie podstawowych praw człowieka i wolności osób represjonowanych lub członków ich rodzin, bez konieczności indywidualizacji lub sądowej weryfikacji stosowania represji politycznych przez konkretnego funkcjonariusza. Osobom, które pomiędzy 22 lipca

1944 r. a 31 lipca 1990 r. pełniły na rzecz totalitarnego państwa służbę, o której mowa w art. 13b i pozostawały w takiej służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., przysługują z budżetu państwa emerytury na zasadach określonych w art. 15c ww. ustawy, które nie naruszają karnistyczno - kryminalnej zasady *ne bis in idem*, ani nie stanowią nieproporcjonalnego obniżenia wysokości poprzednio niesłusznie nabytych uprawnień zaopatrzeniowych.”

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę oraz fakt, że zarzuty naruszenia prawa procesowego nie miały istotnego znaczenia dla rozpoznania skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁵ k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ał]